

קשר השתיקה בעברות והטרדות מיניות בקרב קטינים ונשים במגזר חרדי

אתי ליאון בן-נון

רקע

תקיפה מינית היא כל התנהגות או מעשה בעל אופי מיני הנעשה בכפייה. ניצול מיני או פגיעה מינית בילדים, על-פי ההגדרה בספרות המקצועית, היא עירוב של ילדים ומתבגרים שאינם בוגרים מבחינה התפתחותית בפעילות מינית שהם אינם מבינים אותה ולכן אין ביכולתם לתת לה הסכמה מדעת. הפעילות המינית מיועדת לסיפוק צרכיו של המתעלל ועלולה לכלול מגע פיזי או תקיפה מינית ללא מגע פיזי.¹ תקיפה מינית אסורה על-פי חוק העונשין, התשל"ז-1977, ובהגדרתה נכלל מנעד של פעולות מיניות, בדרגות אלימות, פגיעה והשפעה שונות על הנפגע: אונס, ניסיון אונס, מעשה סדום, מעשה מגונה, מעשה מגונה בפומבי, עבירות מין במשפחה, הטרדה מינית ועוד. החוק מייחס חומרה יתרה לעבירות מין כלפי קטינים ולעבירות המבוצעות כלפי קטינים על-ידי בני-משפחה, ובתחומים אלו נקבעו עונשי מינימום ארוכים יותר.²

התעללות מינית בילדים מתרחשת בכל גיל, בכל שכבות האוכלוסייה, ובמקרים רבים מדובר באירועים חוזרים. לדעת החוקים, בשני העשורים האחרונים חלה עלייה תלולה בממדי התופעה, אולי כחלק מהעלייה בתופעת האלימות בחברה כולה.³ כאן נוסף, כי יתכן שיותר מקרי פגיעה מינית נחשפים לאחרונה, כחלק מהגברת המודעות לתופעת פגיעה מינית בילדים בפרט ולאלימות כלפי ילדים בכלל.

עם זאת, עדיין קיים קושי באיתור ובזיהוי קורבנות מין בכלל וילדים בפרט. הקושי בזיהוי קורבנות עבירות מין נובע ממנגנוני הכחשה, סודיות, בושה, מאי הבנה של הקורבן את שארע לו ומחוסר יכולתו לגלות לאחרים את הנעשה בו.⁴

סקירה ספרותית

1. היבטים בין – תרבותיים במתן מענים לילדים נפגעי תקיפה מינית⁵

- בחברה ישראלית חיות זו בצד זו קבוצות חברתיות שונות ומגוונות, בעלות מאפיינים חברתיים שונים, בהם קודים שונים של התנהגות וערכים תרבותיים, שהם לעיתים אף נוגדים וסותרים את אלו. כל תרבות

¹ מרכז המחקר והמידע של הכנסת: טיפול נפשי לקטינים נפגעי תקיפה מינית, מסלולי טיפול באחריות משרדי הממשלה, כתבה: נטע משה, 7 בפברואר 2013.

² שם; לדוגמה, סעיף 345(א) לחוק העונשין קובע כי העובר עבירות אינוס דינו עד 16 שנות מאסר, ואילו העובר עבירות אינוס בקטינות שטרם מלאו להן 16 שנים (סעיף 345(ב)) ועבירות אינוס או מעשה סדום בקטינים בני משפחה (סעיף 351) דינו עד 20 שנות מאסר. על-פי סעיף 351(ג), העושה מעשה מגונה בקטיין בן משפחה דינו עד 15 שנות מאסר, ומעשה מגונה בבגיר – דינו עד עשר שנים. על-פי סעיף 349, העושה מעשה מגונה בפומבי בפני קטיין שטרם מלאו לו 16 שנים דינו שלוש שנות מאסר, ובפני בגיר – שנת מאסר אחת.

³ נסיה לנג פרנקו, התעללות מינית בילדים, בתוך: התעללות והזנחה של ילדים בישראל: הנפגעים, אכיפת החוק והמשפט, רפואה, חינוך ורווחה, העורכים: ד. הורוביץ, י. בן – יהודה, מ. חובב, אשלים, תשס"ז; עמ' 436.

⁴ נסיה לנג פרנקו, התעללות מינית בילדים, בתוך: התעללות והזנחה של ילדים בישראל: הנפגעים, אכיפת החוק והמשפט, רפואה, חינוך ורווחה, העורכים: ד. הורוביץ, י. בן – יהודה, מ. חובב, אשלים, תשס"ז; עמ' 436.

⁵ שמואל גולדשטיין, רינה לאור: היבטים בין – תרבותיים בחובת הדיווח ובאיתורם של ילדים נפגעי התעללות והזנחה, בתוך: התעללות והזנחה של ילדים בישראל: הנפגעים, אכיפת החוק והמשפט, רפואה, חינוך ורווחה, העורכים: ד. הורוביץ, י. בן – יהודה, מ. חובב, אשלים, תשס"ז; עמ' 860.

מתייחסת באופן שונה לדרכי גידול ילדים, לתפקידי המגדר ולשאלות מיניות. כתוצאה מכך נוצר פער בין הסכמה כללית משותפת לכל התרבויות – שיש להגן על ילדים ולא להזיק להם – לבין ערכים, נורמות ומנהיגים של בני התרבויות השונות בחברה. עם זאת, עקרונית יצהירו הכול על מחויבות להגן על ילדים.

- החברה החרדית מאופיינת בסגירות כלפי האוכלוסייה הכללית, מסיבות שונות, בהן סיבות היסטוריות, חברתיות ואידאולוגיות. לצווי ההלכה ולנורמות הקהילתיות השפעה רבה על התנהגותם של יחידים ומשפחות בחברה זו.
- לחברה החרדית יש מסורת של עבודה קהילתית פנימית לטיפול בבעיות חברתיות וחבריה מחויבים ומסורים למנהיגות הקהילה ולכללי ההתנהגות החברתיים המקובלים בה באופן כמעט מוחלט. בנוסף, הפגיעה בילדים בחברה החרדית נתפסת בעיקר במונחים של סטייה מוסרית והתנהגות אסורה על פי ההלכה, ולא במונחים של התנהגות פלילית. אלו הן חלק מהסיבות להימנעות מפניה לרשויות המדינה במקרים של פגיעה בילדים בכלל ופגיעה מינית בפרט, והעדפה של פניה לרבנים ולגורמי טיפול פנים קהילתיים.
- לעיתים הפניה לרשויות המדינה נתפסת כבגידה. דיווח לרשויות המדינה, לעתים - פירושו להיות מנודה מהקהילה. כמו כן, החשיפה של הפגיעה עלולה לפגוע במעמד החברתי ובעתיד של הנפגע (למשל בכל הנוגע לשידוך שלו), ובעתידם של אחיו, ובעתיד של בני משפחתו של הפוגע, (כשאין מדובר בפגיעה בתוך המשפחה)
- בנוסף, בני קהילה החרדית חשים שקיים חוסר הבנה וזלזול מצד החברה הרחבה לדרכי הטיפול ופתרון הבעיות הנוהגים בקרבם.

2. היבטים בטיפול בפגיעה מינית בחברה החרדית

2.1 משרד החינוך⁶

- למשרד החינוך חוזרי מנכ"ל המבטאים את מדיניותו בכל הקשור לפגיעה בקטינים.⁷ חוזרי המנכ"ל מחייבים ותקפים בכלל מסגרות החינוך, כולל מוסדות החינוך החרדים. אנשי המקצוע של השירות הפסיכולוגי – יועצי של משרד החינוך שעובדים גם בחברה החרדית, עוברים הכשרה הכוללת הדרכה בדבר הנהלים הקבועים בחוזרי המנכ"ל והנחיות באופן יישום ההוראות בסוגיות של הסברה, איתור, דיווח וטיפול בילדים נפגעי תקיפה מינית. הכשרה זו נעשית באמצעות ימי עיון לכלל היועצים באופן מחייב, כתנאי לקבלת הסמכה כיועץ.

הטמעת חוזרי המנכ"ל בקרב היועצים החברתית, הנה יעד קבוע בתכנית העבודה של המפקחים על הייעוץ. בנוסף, כלל המפקחים של משרד החינוך במחוז החרדי, נחשפו לחוזרי המנכ"ל במסגרת מפגשי מפקחים מחוזיים.

⁶ עו"ס דורון אגסי, מנכ"ל עמותת "שלום בנייד", שיחת טלפון, 15 ביולי 2015.
⁶ סופיה ירמונונק, לשכת מנכ"ל משרד החינוך, מכתב, דוא"ל, 19 ביולי 2015.

⁷ חוזר מנכ"ל משרד החינוך תשס"ט/3(ב), ד' חשוון התשס"ט, 02 בנובמבר 2008: "[חובת הדיווח על עבירה בקטין על פי חוק וחקירת תלמידים כקורבנות או כעדים](#)";

חוזר מנכ"ל תשס"א/2(א), כ"ג בתשרי התש"ס, 3 באוקטובר 1999: "[התמודדות מערכת החינוך עם פגיעה מינית של תלמידים בתלמידים](#)";

חוזר מנכ"ל תשע"ה/8(ב), י"ב בניסן התשע"ה, 01 באפריל 2015: "[אקלים חינוכי מיטבי והתמודדות מוסדות חינוך עם אירועי אלימות וסיכון](#)". החוזר מכיל בתוכו הנחיות למסגרות החינוך להתמודדות עם מצבים של הפצת תמונות עירום או תמונות של יחסי מין.

- **במחוז החרדי פועלים שמונה מדריכים, מומחים בתחום של מניעת התעללות ופגיעה בילדים ובני נוער. המדריכים מלווים את המסגרות החינוכיות ביישום חוזרי המנכ"ל. כ-100 בתי ספר חרדים נחשפו בשנה האחרונה לנושא הפגיעות המיניות בתלמידים, באמצעות הדרכה למנהלים ולצוותי חינוך על ידי יועצים ומדריכים של השירות הפסיכולוגי.**
- הקשר היומיומי של הצוותים החינוכיים עם התלמידים, היכולת לזהות שינויים בהתנהגות ולשוחח עם התלמידים על קשיים ומצוקות, מביא לידי כך שמערכת החינוך הנה גורם מרכזי המאתר ומדווח על קטינים נפגעים. בחברה החרדית פועלים בשנים האחרונות כ-540 יועצות ויועצים, בליווי של ארבעה מפקחים על הייעוץ ובסיוע מדריכים מומחים למצבי סיכון שונים. מערכת החינוך בשיתוף פעולה עם רשויות שונות: מחלקות חינוך, רווחה, שירות פסיכולוגי - חינוכי ובעידוד וגיבוי רבני הקהילות ביישוב, פועלת להעברת תכניות מוגנות לאיתור, זיהוי ומניעת התעללות לצוותים מכלל בתיה"ס ביישוב. תכניות כאלה התקיימו למשל, בבית שמש, בית"ר עילית, נתיבות, רחובות, ועוד. **המפקחים על הייעוץ בחברה החרדית מציינים כי מידי חודש מתקבלים אצלם דיווחים על כ-60 אירועים של חשד לפגיעה מינית בתלמידים.**
- בעקבות חשד לפגיעה מינית בתלמיד, יש חשיבות להתערבות מערכתית מתאימה ולצידה למענה טיפולי פרטני לתלמידים המעורבים. הצוותים החינוכיים בסיוע של היועצים והמדריכים בתחום, מונחים לפעול בהתאם לחוק ולנהלים, לזהות מעגלי פגיעה, לספק תמיכה לילדים ולמשפחתם ולפעול כסביבה מוגנת בעבור התלמידים בכלל והמעורבים בפרט.
- במתן מענים לילדים נפגעי תקיפה מינית, במערכת החינוכית מבחינים בין פגיעה שאירעה בתוך בית הספר (של תלמיד בתלמיד או של איש צוות בתלמיד), לפגיעה שאירעה מחוץ לבית הספר (פגיעה ע"י בן משפחה או ע"י זר). מצבים שונים מכתבים התנהלות שונה ומותאמת. בכל אירוע משברי לרבות מקרים של חשד לפגיעה מינית בתלמיד, השירות הפסיכולוגי חינוכי מעורב ומלווה את המערכת הבית ספרית.
- **כיום פועלים 13 מרכזים טיפוליים בשירותים הפסיכולוגיים הפועלים ברשויות מקומיות, אשר חלקם נותנים מענה גם לקהילה החרדית.** משרד החינוך לא מסר נתונים על מספר הילדים נפגעי תקיפה מינית המטופלים במסגרת המרכזים הללו מדי שנה. עם זאת, גורמי המשרד מסרו כי לאור הפניות הרבות כפי שתוארו בסעיף העוסק באיתור, קיים פער בין מספר המקרים הדורשים טיפול לבין המענים הטיפוליים המתאימים לאוכלוסייה החרדית. **דהיינו, אין מספיק מענים בתחום הטיפול בפגיעה מינית שמפעיל משרד החינוך בחברה החרדית.**
- במשרד החינוך מציינים כי בשנים האחרונות במשרד עדים לתהליך של הכרה בצורך ובכוננות של צוותים חינוכיים ללמידה ולהפעלה של תכניות חינוכיות מותאמות בנושא, בקרב בתי הספר בחברה החרדית. עם זאת קיימים אתגרים רבים ודילמות:
 - בבתי הספר לבנות קיימת פתיחות גדלה והולכת להעלאת מודעות ולשיח בנושא מורכב זה. ואלו בתלמודי תורה ובבתי ספר לבנים יש לעתים חשש לעסוק בנושא וקיימת לעתים הסתרה והימנעות מעיסוק בנושא.
 - לעתים נתקלים אנשי מקצוע בהדחקה ובהכחשה של צוות בית הספר וחשש כי התייחסות לאירוע של פגיעה "תוציא שם רע" למוסד, למעורבים וכד', ורצון להשאיר את הטיפול במקרי הפגיעה במסגרת הקהילה.

- לעתים מתקיימות היועצויות עם "מומחים" לא מקצועיים שאינם בעלי הכשרה בתחום, שאינם מודעים לנהלים ולחוקים, ואלו מנחים את המערכת באופן שמזיק למעורבים.
- משרד החינוך מציין בתשובתו כי הפעולות החינוכיות שנקטות בנושא זה בחברה החרדית, נעשות בהתאמה וברגישות ויש צורך בתהליכים מורכבים ומתמשכים של חינוך והטמעה.

2.2 משטרת ישראל⁸

- במשטרה מציינים כי הקהילות החרדיות, מטבען הן קהילות סגורות יותר, הן פחות משתפות פעולה עם הרשויות ונוטות יותר לפתור את הבעיות בתוך הקהילה מול הרבנים מתוך חשש לפגוע בשמם הפרטי ובשם הקהילה כולה. עם זאת, במשטרה מציינים, כי בשנים אחרונות מסתמן שינוי במגמה, יותר ויותר רבנים מפנים את הנפגעים לטיפול ברשויות ובמשטרה וזאת כנגזרת של שיפור מידת ההכרה והאמון שניתן ל רשויות.
- **בשנת 2014, גייסה משטרת ישראל גייסה 16 חוקרים מהחברה החרדית שעובדים בתחנות המשטרה (כיום במחוזות מרכז, תל אביב וירושלים),** מתוך הנחה שלמשפחה חרדית יהיה קל יותר להידבר ולהתנהל עם חוקרים מהחברה החרדית. במהלך השנה הקרובה יגויסו עוד כמה עשרות חוקרים/ות מהחברה החרדית למשטרת ישראל במטרה זו. לדברי המשטרה, המהלך זה מוכח כמהלך נכון ומשמעותי בכל הכרוך בהגברת הדיווחים אודות פגיעות מיניות בחברה החרדית.
- המשטרה מציינת כי גורמים בכירים בתחנות המשטרה עומדים בקשר רציף עם רבני הקהילה ונוצרים ביניהם תהליכי עבודה סדורים. הרבנים, שהמשטרה רכשה את אמונם, ממליצים לתושבי הקהילה להגיש תלונות, להתייעץ ולדווח על מקרים של פגיעה מינית. עוד ציינה המשטרה את תרומתו של ארגון "סל"ע" (סיוע לקורבנות עבירה), לבניית אמון זה, במסגרתו, מתנדבים מהחברה החרדית מלווים נפגעי עבירה מהחברה החרדית. המשטרה מציינת כי "סל"ע" מהווה גשר בין המשטרה ורשויות החוק לבין החברה החרדית.

2.3 ארגונים ציבוריים ועמותות

- המועצה הלאומית לשלום הילד מפעילה מזה למעלה מ-15 שנה, פרויקט ליליווי ילדים נפגעי עבירה. במסגרת הפרויקט מלווים גם ילדים נפגעי תקיפה מינית מהחברה החרדית. במסגרת התוכנית, ניתן סיוע ולייווי לילדים נפגעי תקיפה מינית ולהוריהם. הסיוע כולל ייעוץ ומידע ראשוני על ידי צוות התוכנית, ותמיכה לאורך ההליך כולל ליווי לחקירה במשטרה, הסבר על הדיון בבית המשפט, ליווי במתן העדות של הנפגע ועוד. התוכנית מופעלת באמצעות מערך של מתנדבים בעלי רקע משפטי המלווים את הילדים באופן אישי ובהנחיית צוות הכולל משפטנים ועובדים סוציאליים.⁹
- **במועצה מציינים כי ישנם כמה מאפיינים החוזרים על עצמם בחברות סגורות, מאפיינים הנמצאים ברצף המוביל לאי דיווח וטיפול הולם במקרה של פגיעה מינית (כגון חוסר מודעות של הורים וילדים, הסתרה).** על פי המועצה, מזה מספר שנים נעשית עבודה לקידום שיתוף הפעולה בין מחלקות לשירותי רווחה לבין הקהילות החרדיות השונות במספר ערים (בהן ירושלים, ביתר עלית, בני ברק). במסגרת פעולות אלה נוצרו שיתופי פעולה בנושא של פגיעות מיניות בילדים מול מנהיגי הקהילה, הרואים כי מוטלת עליהם החובה לטפל

⁸ מיטל אברהמי, פקד, מחלקת נוער, משטרת ישראל, מכתב, 19 ביולי 2015, נשלח באמצעות דוא"ל ב-20 ביולי 2015.

⁹ ד"ר אצחק קדמן, מנכ"ל המועצה לשלום הילד, דוא"ל, 19 ביולי 2015.

בבעיה ולפעול למניעתה. עם זאת, בפועל מספר הרשויות שמקיימות שיתוף פעולה מעין זה בכלל ובנושא

פגיעות מיניות בפרט הינו עדין מצומצם למדי.¹⁰

- בתחום הטיפול בפגיעה מינית בחברה החרדית פועלים כמה ארגונים ציבוריים ועמותות מתוך החברה החרדית, המעניקים שירותי סיוע וטיפול לנפגעי תקיפה מינית, בני משפחותיהם וגם לפוגעים מינית.
- עמותת "שלום בנייד" מעניקה טיפול דיסקרטי לפוגעים מינית ולנפגעי תקיפה מינית, קטינים ובגירים גם יחד, מהציבור הדתי והחרדי. העמותה פועלת משנת 2005, ומדי שנה מטופלים במערך הטיפולי שלה עשרות ילדים נפגעי תקיפה מינית ומשפחותיהם, וכן פדופילים ועברייני מין משוחררים מהחברה החרדית ודתית. (לדברי עו"ס דורון אגסי, מנכ"ל העמותה, זו העמותה היחידה שפועלת כיום בתחום הטיפול בפוגעים מינית בקרב חברה זו).¹¹
- המבקשים טיפול מגיעים לתוכניות הטיפול של העמותה דרך רבנים, פרסומים בעיתונות בחברה החרדית והדתי, אנשי קהילה ועוד. העמותה פועלת בעיקר בירושלים ובבני-ברק, וגם בבית-שמש, ברחובות, בחיפה ובצפת. אין כיום מענה בדרום הארץ. הטיפול הניתן במערך הקליני של העמותה, במסגרתו ניתן טיפול קבוצתי וטיפול פרטני. הטיפול ניתן בתשלום, ויש רשימת המתנה של אנשים המעוניינים לקבל טיפול.
- העמותה פועלת בתחום ההסברה, מארגנת ומעבירה ימי עיון בנושא פגיעה מינית ונותנת הסברה במסגרת המפגשים בקהילה, בבתי-הספר, בישיבות, בגופים ממשלתיים ועוד.
- לדברי מר אגסי, יש מחסור חמור במסגרות לטיפול בפגיעה מינית מטעם המדינה ובמסגרות לטיפול בסטייה מינית ובעברייני מין, ואין די תכניות מניעה, אבחון וטיפול בעבור אוכלוסייה זו. כך, פוגעים מינית חיים בקהילה ללא טיפול.¹²
- לדברי מר אגסי, ישנה חשיבות רבה לאנשי מקצוע (פסיכולוגים, עובדים סוציאליים) המטפלים בפגיעה מינית שגדלו בחברה החרדית, מכירים את הערכים, את התרבות ואת הנורמות של החברה, שעברו הכשרה מקצועית בתחום הטיפול בפגיעה מינית. פעילות של המטפלים כאלה בחברה החרדית תביא להעלאת המודעות לנושא, ותתרום למניעה וטיפול במקרים של פגיעה מינית.¹³
- ארגון "קו לנוער" – המרכז למשפחה ומתבגרים. המרכז קיים כ-10 שנים, הוא פועל בירושלים, ומטופלים בו גם נפגעי פגיעה מינית, נפגעי אלימות נוער בסיכון ממקומות אחרים, כגון: בית שמש, ביתר עלית, מודיעין. במרכז מוענק, בין היתר, ליווי ותמיכה לילדים ולמתבגרים נפגעי התעללות ופגיעה מינית ולהוריהם בחברה החרדית והדתית. הארגון פיתח מודל חונכות ייחודי לטיפול בנפגעי התעללות בכלל ולנפגעי פגיעה מינית בקרב ילדים בפרט. ליווי הקטינים במרכז ניתן על ידי חונכים (בדרך כלל סטודנטים לעבודה סוציאלית או לפסיכולוגיה), ורק בתנאי שמשפחתו של הקטין שותפה לתהליך זה. החונכים שעובדים במרכז מקבלים הכשרה וליווי מקצועי מאנשי מקצוע – עובדים סוציאליים קליניים ופסיכולוגים קליניים (כיום עובדים במרכז

¹⁰ ד"ר אצחק קדמון, מנכ"ל המועצה לשלום הילד, דוא"ל, 19 ביולי 2015.

¹¹ עו"ס דורון אגסי, מנכ"ל עמותת "שלום בנייד", שיחת טלפון, 7 במרס 2013. להרחבה בנושא טיפול הרשויות בפוגעים מינית בילדים ראו: מרכז המחקר והמידע של הכנסת: טיפול הרשויות בפדופילים ובבגירים שפגעו מינית בילדים, כתבה: מריה רבינוביץ', אפריל 2013.

¹² עו"ס דורון אגסי, מנכ"ל עמותת "שלום בנייד", שיחות טלפון, 15 ביולי 2015, 7 במרס 2013.

¹³ עו"ס דורון אגסי, מנכ"ל עמותת "שלום בנייד", שיחת טלפון, 15 ביולי 2015.

10 אנשי מקצועות אלה). במרכז 50 חונכים שמתפללים בכ-100 משפחות ובכ-200 ילדים מהמשפחות הללו מדי שנה.

אנשי מקצוע העוסקים בתחום הטיפול והליווי המטופלים במרכז הינם מהחברה החרדית והדתית, המבינים את הנורמות והערכים החברתיים, התרבותיים הייחודיים של החברה החרדית והדתית.¹⁴

קונצנזוס

בשנה האחרונה התפוצצו מספר פרשיות של פשע לכאורה בעולם החרדי, פרשיות אלו זכו על ידי התקשורת לכינויים מאד צבעוניים. האם המרעיבה, אמא טליבאן, האברך הדורס, וכדומה. הפרשיות הללו נפלו נפלו לידי אנשי התקשורת כפרי בשל. הנה תפסנו אתכם, צבועים שכמותכם, תפסיקו לעשות גילגולי עינים, מאחורי כל החזות הצדקנית הזו מסתתר עולם מושחת ורקוב, מאורת שדים, מערת מכשפות. אתם תמיד תוקפים את הפשיעה החילונית, זו שהפכה את המרחב הישראלי למערב הפרוע, והנה אתם מתגלים כמונו בדיוק, בשר ודם, בעלי דחפים בהמיים כמו כל אדם אחר. פה ושם נמצאו גם כמה מלומדים אכולי שנאה שהואילו בטובם להסביר לצאן מרעיתם את הפילוסופיה הידועה והמגוחכת שבדיוק להיפך, ככל שחוסמים את האדם מדברים מסוימים זה רק גורם לו להמשך אליהם יותר. וכולי, וכולי, וכולי. כדי להתמודד עם הנושא הזה עשיתי דבר מאד פשוט. כדי להבין את מימדי הפשיעה בציבור החרדי לא מספיק למרוח כמה כתבות צבע על סיפור מסוים. מי שרוצה להסתכל על הדברים בצורה רציונלית ומדעית, עליו להשוות את נתוני הפשיעה החרדית לנתוני הפשיעה הכללית. למשל. היה השנה סיפור מסעיר של האמא המרעיבה. אני לא נכנס לכל הסיפור הזה אם אכן היה או לא היה. אבל בואו נניח שאכן היה. התקשורת יצאה במחול שדים, הנה החרדים שמתעללים בילדים, וכמובן שלכל לבלר פוחז יש כבר הסבר מדעי משכנע, שאם יש הרבה ילדים במשפחה זה גורם לעליה תלולה בפשיעה נגד ילדים. כך מסביר לנו ברצינות כתבת צעירה, המשמשת בשעות הפנאי כפרופיסור לעניני חרדים מתעללים. אבל, בואו נבדוק כמה תיקים מהסוג הזה נפתחים כל יום במדינת ישראל? במדינת ישראל נפתחים בכל שנה כ-9000 תיקי חקירה על אלימות נגד קטינים. כלומר, שלושים תיקים ביום. מישהו שומע עליהם? האם התקשורת מדווחת עליהם? על פי חלוקת המנדטים בכנסת הציבור החרדי הוא 12.5% מהאוכלוסייה. בא נניח שזה אפילו פחות, אולי לא כל מצביעי ש"ס הם חרדים, בא נניח 10%. לפי זה בכל יום היו אמורים להתפוצץ שלושה תיקים של אלימות חרדית נגד קטינים. בכל שנה נפתחים במדינת ישראל 10000 תיקים על תקיפה חמורה, 4000 מקרי שוד, 4000 עבירות מין, 18000 מקרי אלימות בין בני זוג, 125 מקרי רצח, 50,000 פריצות, 9000 עבירות סחר בסמים. על פי הסטטיסטיקה הזאת היו אמורים להיות כל שנה 1000 תיקי תקיפה חמורה על ידי חרדים, 400 מעשי שוד, 400 עבירות מין, 1800 אלימות בין בני זוג, 12 מקרי רצח, 5000 פריצות, ו-900 עבירות ש/ל סחר בסמים, וכל זה על ידי חרדים מזוקנים!!! בפועל כמובן שזה לא מה שקורה, אבל כשכן קורה משהו התקשורת עושה מזה קול רעש גדול. ממש מגוחך שמקרה כמו

האברך הזורס הגיע לתקשורת והפך לפרשיה, בזמן שמאות תיקים כאלו נפתחים בכל יום במדינת ישראל ואף אחד לא חושב לדווח עליהם. הרבה פעמים אני שומע את הטענה שהפשיעה החרדית פשוט לא מדווחת. בואו נחשוב לרגע האם זה אפשרי. במדינת ישראל בכל יום ישנם עשרות מקרים של אלימות קשה. לאלימות הזאת ישנו תוצר מאד חד וברור ובלתי ניתן להסתרה - פצועים והרוגים. איפה שיש אלימות - יש פצועים, חד וחלק. אין פצועים=אין אלימות. ובכן, אם החברה החרדית מסתירה את הפשיעה הפנימית, היא אמורה להתמודד עם כל אותם פצועים והרוגים. בא נניח ששני חרדים רבים ואחד נפצע בעינו. מעשים שבכל יום בחברה הכללית. נו, מה עושים עכשיו עם העין המדממת? הרופאים בחדר מיון אינם טיפשים. הדבר הראשון שהם עושים כשמגיע אליהם כזה דבר זה טלפון למשטרה. אם הטענה הזו נכונה אמורים להיות כמה מקרים כאלו ביום!! איפה מחביאים אותם? יש פצוע בינוני. מה עושים איתו? הא בטח, מחביאים אותו בשטיבל. ואם המצב מידרדר? מה עושים לו? הוצאת דיבוק? קמיע מהרב כדורי? ואם הוא מת? איפה מסתירים את הגופה? בפריזר של השטיבל? אולי קוברים אותה בחצר האחורית של השטיבל? אין כזה דבר להחביא פשיעה. הציבור הערבי מנותק מהממסד הרבה יותר מאשר הציבור החרדי. האם הם מצליחים להסתיר את הפשיעה במיגזר? בתי הכלא מלאים בערבים, וריקים מחרדים. למה? מישהו שמע על פורץ חרדי? שנכנס רעול פנים לדירה? מישהו שמע על רוצח חרדי? לא איזה מקרה עמום שנפל לו תינוק מהידים, אלא פשוט לקח רובה וירה? הרי זה דבר שקורה במדינה עשרות פעמים בשנה, לא משהו הזוי. ולא נשכח שרוב הציבור החרדי הם ספרדים מצביעי ש"ס שמפוזרים על כל הארץ, בתוך ערי הפריפריה, חלקם בעלי תשובה, ויש ביניהם הרבה אנשים שגדלו בשכונות מצוקה ויודעים היטב מה זה פשע, לא איזה רעבאראלאך ממאה שערים. והם הרוב, לא מיעוט קטן. אליאור חן הוא בדיוק מהציבור הזה. ולמה הוא לבד? למה אין כל יום עשרות אליאור חן כמו שהסטטיסטיקה הייתה אמורה לייצר? אני לא מבקש מאף אחד להעריך אותי כי אני לא רוצה, ולא מבקש שישתחוו לי כי אני לא גונב. אבל החוצפה והעזות מצח של התקשורת, לבא ולהטיף מוסר לציבור הכי פחות אליים בעולם!!! איפה יש ציבור כזה גודל שלא הוציא מקרבו רוצח אחד, ברצח ככוונה תחילה, במשך שישים שנה? תראו לי. מאד מעניין. איפה? גולת הכותרת של "האלימות החרדית" זה כמובן ההפגנות החרדיות. אז דבר ראשון אני כמו רוב הציבור החרדי נגד השימוש המופרז בהפגנות. התקשורת מדברת על ההפגנות, כאילו כל החרדים מפגינים. בואו מעשה חשבון. יש בארץ הרבה ריכוזים חרדיים. מתי הייתה לאחרונה הפגנה ביישובים הבאים - בני ברק, קרית ספר, ביתר עילית, אלעד, אופקים, רכסים, אשדוד, צפת, קרית גת, חצור הגלילית, ערד, עימנואל, נתיבות, והקהילות החרדיות בחיפה, פתח תקוה ורחובות? ומה עם כל הציבור הענק של ש"ס? כל ההפגנות מתרכזות במקום אחד - איזור מאה שערים בירושלים, ולפעמים גם בבית שמש. לומר שהחרדים עושים הפגנות, זה בערך כמו לומר שכל החילונים גרים בצפון תל אביב. זו נקודה אחת. אבל יש פה נקודה נוספת. אולי מישהו יודע כמה שוטרים נפצעו או נהרגו בהפגנות החרדים מקום המדינה ועד היום? כמה? כל הפצועים האלו, אם ישנם בכלל, לא מגיעים לכמות הפצועים שמדינת ישראל מייצרת ביומיים שלוש. לזה קוראים אלימות? אלא מה, שזה הכח של התקשורת. התקשורת יכולה לעשות הכל. היא יכולה לשכנע אנשים במערב שישראל סוחרת באיברים, היא יכולה לשכנע את ההמונים שהיהודים אופים את המצות עם דם של ילדים נוצרים, והיא יכולה אפילו לשכנע אנשים שהמפץ הגדול קרה כי הוא קרה.

סיכום

תקיפה מינית במגזר הדתי היא נושא מוכחש והחברה הדתית ככלל מתקשה לקבל את קיומו. האנשים הנפגעים נתקלים בחומות של הכחשה והשתקה מצד הפוגעים ותומכיהם ומה שמצער עוד יותר, מצד ציבור שמאמין באופן אוטומטי לתוקפים ומציג את עדויות הנפגעים כמשוללות תוקף. המתלוננים מוצגים כשקרנים, בעלי אינטרס להרוס חייו של אדם חף מפשע ואף כלא שפויים. ניסיונותיהם לדבר נתפסים כמסוכנים ונעשים מאמצים גדולים להחזירם לשתיקה. במקביל לתופעת ההכחשה וההשתקה ישנה היום התעוררות הן בקרב אירגוני נשים והן בקרב רבנים ששמעו עדויות מנשים שנפגעו ומודעים לצורך לטפל בעניין באופן חמור ביותר. אחת הדוגמאות לכך היא עמותת "קולך", שפעילותה החלוצית והאמיצה ראויה להערכה.

ביבלוגרפיה

1. [^] אך בלשון רבים "חרדים" ולא "חרדיים" - כלומר שם עצם בחיריק חסר על פני שם תואר עם חיריק מלא. והשוו: "יהודים", מן "יהודי".
2. [^] "הודעת לתקשורת: ערב יום העצמאות ה-69 למדינת ישראל" - הלמ"ס 2017, 2.0 2.1
3. [^] Arnold Eisen, **Rethinking Modern Judaism**, Uni. of Chicago Press, 1998. עמ' 3.
4. [^] שו"ת חתם סופר, חלק א, **שולחן ערוך** חלק **אורח חיים**, סימן כח; ובסימנים קמח וקפא, ובחלק ב, שולחן ערוך **יורה דעה**, סימן יט.
5. [^] Steven G. Rappaport, **Jewish Education and Jewish Culture in the Russian Empire, 1880-1914**, Stanford University Press, 2010. עמ' 52. 14,150 בבתי"ס יהודיים, 7,158 בכלליים.
6. [^] Aaron D. Rubin, Lily Kahn, **Handbook of Jewish Languages**, Brill, 2015. עמ' 594.
7. [^] ראו למשל: Michael K. Silber. **The Emergence of Ultra-Orthodoxy: The Invention of Tradition**. The Uses of Tradition: Jewish Continuity since Emancipation, Harvard University Press, 1992. עורך: Jack Wertheimer.
8. [^] Dana Evan Kaplan, **Contemporary American Judaism: Transformation and Renewal**, Columbia University Press, 2013. עמ' 9.
9. [^] ראו לדוגמה: יואל פינקלמן, "משטטל למובלעת: הרב אהרן קוטלר וצמיחתה של אורתודוקסיה בדלנית בארצות הברית", בתוך: **אורתודוקסיה יהודית: היבטים חדשים**, הוצאת מאגנס, 2006.
10. [^] על כך: מגדר, באנציקלופדיית **ייווא ליהודי מזרח אירופה** (באנגלית)
11. [^] Simeon D. Baumel, **Sacred Speakers: Language and Culture among the ultra-Orthodox in Israel**. Berghahn Books, 2006. עמ' 179-178.
12. [^] Leora Batnitzky, **How Judaism Became a Religion: An Introduction to Modern Jewish Thought**, Princeton University Press, 2011. עמ' 186-189.
13. [^] ספר **ישעיהו**, פרק ס"ו, פסוק ה'.
14. [^] **מנחם פרידמן**, **מכון ירושלים לחקר ישראל**, **החברה החרדית - מקורות, מגמות ותהליכים**, עמ' 9.
15. [^] דוגמאות לכך: **המליץ** 26, בדצמבר 1870 ("כי החרדים האורתודוקסים יחזו להם מחזות תקווה"); המליץ, 29 באוגוסט 1871 ("חרדים כאלה לא ישעו לקולות המתקנים"); ירחוני **הפלסמהשנים תרס"א-תרס"ה** (1900-1905) (מאות אזכורים); ועוד.
16. [^] **אהוד לון**, מקבילים נפגשים, ספריית אפקים, **עם עובד**, תל אביב, 1985, עמ' 11. דוגמה לכך ניתן לראות בכינוי מוסדות החינוך של המזרחי בראשית תקופת המנדט: "בתי ספר חרדיים". ראו **רחל אלבוים-דרור**, החינוך העברי בארץ-ישראל, **יד יצחק בן-צבי**, ירושלים, תש"ן, כרך ב', עמ' 225-310.
17. [^] כינוי מצוי נוסף, בעיקר בעיתונות הלא יהודית, היה "חסידים". ראו **מנחם פרידמן**, **מכון ירושלים לחקר ישראל**, **החברה החרדית - מקורות, מגמות ותהליכים**, עמ' 21, הע' 7.
18. [^] אסופת כתבים ומסמכים היסטוריים בנושא פולמוסי השמיטה
19. [^] **סקר חברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה**, שנערך ב-2009.
20. [^] ישראל כהן, 49% מהחרדים גולשים באינטרנט: ל-21% יש סמארטפון, באתר **כיכר השבת** 22, בדצמבר 2016
21. [^] ראו למשל: דלית אסולין, **בין טהור לטמא: ההבחנה החרדית בין לשון-קודש לעברית**, באתר **Academia.edu**, שלא שינו את לשונם: "יידיש חרדית בישראל", באתר **Academia.edu**.
22. [^] אהוד (אודי) שפיגל", ותלמוד תורה כנגד כולם" - חינוך חרדי לבנים בירושלים, מכון ירושלים לחקר ישראל, 2011, עמ' 40.
23. [^] עמירם גונן, מהישיבה לעבודה, הניסיון האמריקני ולקחים לישראל, ירושלים 2000
24. [^] **מספר המפקחים במוסדות החרדיים** באתר פנים
25. [^] אביטל להב, הלמ"ס: 56% מהגברים החרדים מועסקים, באתר **ynet**, 14 בינואר 2015
26. [^] ראו למשל דגבי נשים מוסלמיות בישראל: תעסוקת נשים ערביות בנות 18-64, פרסום של המרכז לחקר מוגבלויות ואוכלוסיות מיוחדות. מחברים: יהודית קינג, דניז נאון, אברהם וולדה-צדיק וג'ק חביב
27. [^] ליאור דטל, מגמה מדאיגה בציבור החרדי: עלייה תלולה בשיעור בעלי השכלה יסודית בלבד, באתר **TheMarker**, 27 בנובמבר 2013
28. [^] ליאור דטל, הצלחה חלקית לשילוב חרדים באקדמיה - התוכנית אפקטיבית בעיקר לנשים, באתר **TheMarker**, 16 ביולי 2015; מסמך עמדה - תעסוקת הנשים החרדיות בישראל 2014, מחקר שהוזמן על ידי הה"כ **עליזה לביא** המסקר את תעסוקת הנשים החרדיות בישראל 2014.
29. [^] גליה ימיני, **כבר לא חרדות לפרנסתן: מודיעין עילית הפכה למרכז תעסוקה לנשים חרדיות**, דה-מרקר, 24.2.2008.

30. [^] מסמך עמדה - תעסוקת הנשים החרדיות בישראל 2014, מחקר שהוזמן על ידי ח"כ עליזה לביא המסקר את תעסוקת הנשים החרדיות בישראל 2014.
31. [^] יקי אדמקר, רבנים מרכזיים על לימודי נשים: "שורפים יותר מכבשני אושוויץ", באתר וואלה NEWS!, 03 בדצמבר 2015. דברים דומים אמר הרב קסלר, רבה של קריית ספר, בשם הרב מיכל יהודה לפקוביץ. ראו ב החרדיות - פרק א', באתר ערוץ עשר 2, ביוני 2016 (במקור, מאתר: ("nana10"
32. [^] ניצה (קלינר) קסיר, בנק ישראל, תעסוקת חרדים מגמות והשלכות, 2017, אתר הפורום הישראלי לגיוון בתעסוקה
33. [^] ספר תהלים, פרק מ"ה, פסוק י"ד
34. [^] משתמשי דרך בציבור החרדי. עמדות, תפיסות והתנהגויות דו"ח מחקר במימון הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, ר' עמ' 86 ואילך
35. [^] תמר רותם, הסודות של חסידות גור נחשפים, באתר הארץ, 27 בינואר 2012
36. [^] מחקר הלמ"ס מגלה: צניחה בילודה אצל הנשים החרדיות, באתר כיכר השבת
37. [^] יוסי תמיך ואחרים, התעסוקה במגזר החרדי, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2010, עמ' 9-10.
38. [^] ניקול דהאן, התנדבות חרדית, 2007, פורטל ההתנדבות
39. [^] השבעה של מחזור הגיוס הגדול ביותר לנח"ל החרדי, אתר COL, ח' סיון תשס"ט
40. [^] יאיר אטינגר, שיא במספר החרדים המתגייסים לצבא, באתר הארץ, 15 בדצמבר 2010
41. [^] הרב יצחק יעקב וייס בשו"ת מנחת יצחק חלק ט' סי' קג, וכן כתב הרב יעקב ישראל קנייבסקי ב"קריינא דאיגרתא" שחייב ללמוד תורה עד שיכריעו עול הפרנסה
42. [^] מערכת החינוך במגזר החרדי – תמונת מצב, הכנסת, 27 בנובמבר 2007
43. [^] מתוך דו"ח הוועדה לגיבוש ההסדר הראוי בנושא גיוס בני ישיבות, בראשות השופט טל
44. [^] אבי רבינא 4.600 – 1.100, ש"ח • נתוני אמת: כמה באמת מקבל אברך בכל כולל, באתר כל הזמן. 1 בספטמבר 2017
45. [^] החברה החרדית-מקורות, מגמות ותהליכים, מנחם פרידמן
46. [^] מתוך הדו"ח המלא של ועדת פלסנר
47. [^] יאיר שלג, העיתונות החרדית המודפסת: חיה. בועטת ואלימה, באתר ynet, 29 ביולי 2013
48. [^] נסים לאון, דת וחילוניות: לשאלת התפתחותה של החרדיות הספרדית בישראל, בתוך: עיונים בתקומת ישראל, כרך 16 (2006), עמ' 85-107.
49. [^] במאמר "זרמים וקבוצות משנה באוכלוסייה החרדית" באתר "אנשים ישראל - מדריך לחברה הישראלית" בעריכת פרופ' עוז אלמוג מדובר על כ-9000 משפחות, אך אין באתר אסמכתא לכך.
50. [^] עידן יוסף, עד שנת 2022 - מיליון חרדים בישראל, באתר חדשות מחלקה ראשונה (News1), 31 באוקטובר 2010.
51. [^] מתוך מחקר שפורסם על ידי אלי ברמן מ"הלשכה הלאומית למחקר כלכלי" באוניברסיטת בוסטון (עמוד 2)
52. [^] "Majority of Jews will be Ultra-Orthodox by 2050", ^{52.0 52.1} אוניברסיטת מנצ'סטר, 23.7.2007.
53. [^] עוזי רבהון וגלעד מלאך, מגמות דמוגרפיות בישראל, ירושלים תשס"ט, עמ' 36-37
54. [^] מירב ארלוזורוב, גירעון של 10.5% עד 2050: "בלי שילוב החרדים והערבים כלכלת ישראל לא תשרוד", באתר TheMarker, 19 במאי 2013
55. [^] החרדים - תפרוסת גאוגרפית ומאפיינים דמוגרפיים. חברתיים וכלכליים של האוכלוסייה החרדית בישראל, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, יולי 2004
56. [^] זרמים וקבוצות משנה באוכלוסייה החרדית
57. [^] הדס חנני, תפרוסת האוכלוסייה החרדית בישראל, באתר "אנשים ישראל"
58. [^] "Jews of Canada" אתר הסוכנות היהודית
59. [^] a b c d Baumel, Simon D. (2005). Sacred speakers: language and culture among the Haredim in Israel. New York: Berghahn Books. LCCN 2005-053085. ISBN 978-1-84545-062-5. OCLC 226230948.
60. [^] אברהם בורג, מדריך לחברה החרדית: מפה להבנת הציבור הכי משפיע בישראל, באתר הארץ, 7 בדצמבר 2017